

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 25. marts 2014

J.nr. 323-1 - dmk

Indberetning nr. 2 / 2014

Emner:

- *Færøerne, Norge og EU har indgået en femårig aftale om makrelfiskeriet. Fra færøsk side håber man nu på, at der også snart kan komme aftaler på plads om kvoterne for atlantiskandisk sild og blåhvilling, og at EU's sanktioner mod Færøerne ophæves. Foreløbig kører voldgiftssagen, som Færøerne anlagde mod EU efter Havretskonventionens regler, videre. Samtidig udbygger den pelagiske fiskeindustri på land med en ny fabrik i Fuglafjørður.*
- *Lagtingsmedlem Gerhard Lognberg, der blev ekskluderet af Socialdemokratiet i november 2013, har nu meldt sig ind i Sambandspartiet.*
- *Lisbeth Petersen, forhenværende formand for Sambandspartiet, har meldt sig ud af partiet. Hun er utilfreds med den førte politik og at Folkeflokken har fået for stor magt i landsstyret.*
- *Toldsagen, der involverede landsstyremedlem Jørgen Niclasen, ser ud til at være faldet til ro, efter at Jørgen Niclasen har afholdt et pressemøde om sagen og lagmanden efterfølgende har udtrykt tillid til Jørgen Niclasen.*
- *Politisk enighed om en tunnelloøsning indebærer ikke én, men to tunneller. Der bliver tale om både en Østerø-tunnel og en Sandø-tunnel. Der er tale om en samlet investering på knap 2 mia. kr.*
- *Hans Gammeltoft-Hansen, Folketingets Ombudsmand i perioden 1987-2012, er udpeget som ny undersøgelsesleder i tunnelsagen, der involverer både lagmanden og et forhenværende landsstyremedlem.*
- *Stadig flere færinger arbejder i udlandet. Der er nu tale om ca. 2.000 færinger, der henter deres lønindkomst i udlandet. De tegner sig for knap 13 pct. af de samlede lønninger optjent på Færøerne og i udlandet.*
- *Færøernes Økonomiske Råd har udgivet en ny rapport.*
- *Færøernes eksport har for første gang rundet 6 mia. kr. Opdrætsfisk, dvs. laks, og de pelagiske fiskearter tegner sig alene for mere end to-tredjedele af fiskeeksporten.*
- *Landsstyret tilbagekøber den private andel af aktierne i Atlantic Airways. Dermed bliver selskabet igen 100 pct. ejet af Færøernes landsstyre.*
- *Rigsfællesskabets kontinentalsokkelkrav nord for Færøerne er godkendt af Kommissionen for Kontinentalsoklens Grænser (CLCS.)*
- *Opdrætsvirksomheden Bakkafrost har præsenteret endnu et rekordoverskud.*
- *BankNordik kom ud af 2013 med et overskud på 114 mio. kr. før skat.*
- *Færøernes fornemste kulturpris, Mentunaðarvirðisløn Landsins, gik til maleren og glas-kunstneren Trónður Patursson.*

Færøerne, Norge og EU enige om fordelingen af makrellen

Efter at kyststaterne Færøerne, Norge, Island og EU havde haft flere resultatløse forhandlingsrunder om fordelingen af totalkvoten for makrel i løbet af vinteren, var der i starten af marts ikke udsigt til, at der ville blive indgået en aftale mellem kyststaterne. Forhandlingerne i Edinburgh, der blev indledt den 3. marts 2014, brød sammen den 5. marts 2014. Det forlød, at Færøerne, EU og Norge var enige om en fordeling af totalkvoten, men at det især var et problem for Norge, at Island ønskede at opretholde muligheden for at gøre brug af den kvote på 100.000 tons makrel, som Grønland, der ikke er en af kyststaterne, selv har fastsat til forsøgsfiskeri. Færøerne skulle have accepteret 12,6 pct. af totalkvoten, og det gav ifølge det færøske landsstyremedlem for fiskerianliggende, Jacob Vestergaard, den lidt besynderlige situation, at Færøerne til sidst i forhandlingerne sad og mæglede mellem de øvrige kyststater.

Efter at forhandlingerne om en kyststatsaftale var brudt sammen, ønskede man fra færøsk side at indgå bilaterale aftaler med EU og Norge. EU og Norge forhandlede videre om en bilateral fiskeri-aftale, men for fiskeriet efter makrel endte det en uges tid senere med en trepartsaftale om totalkvoten for makrel og en fordeling af totalkvoten mellem Færøerne, EU og Norge. Der er tale om en femårig aftale, hvor totalkvoten (TAC) er fastsat til 1,24 mio. tons. Færøerne, EU og Norge har fastsat deres samlede andel af TAC til 84,4 pct. Færøernes andel af TAC er på 12,6 pct., hvilket svarer til 156.000 tons for 2014. Det er 6.000 tons mere end den unilateralt fastsatte kvote for 2013, der var på 150.000 tons. Færøerne kan fiske op til 35 pct. af deres kvote i norsk farvand og op til 30 pct. i EU-farvand, hvilket skulle give mulighed for bedre priser, da makrellen nu kan fanges når fedtindholdet er højest og den derfor giver den bedste pris. Med aftalen mellem Færøerne, Norge og EU er der afsat 15,6 pct. af totalkvoten til ”andre lande”, dvs. Island, Rusland og Grønland.

Efterfølgende udtalte landsstyremedlem Jacob Vestergaard (Sosialurin den 14. marts 2014), at han er godt tilfreds med aftalen. Han havde gerne set, at Island var med i aftalen og ser gerne, at de kommer med efterfølgende. Denne gang var det nu engang således, udtalte Jacob Vestergaard, at Island havde haft nogle krav ved forhandlingsbordet, som visse parter ikke kunne imødekomme, og så må man som færing først og fremmest tage hensyn til de færøske forhold og indgå så god en aftale for Færøerne som muligt.

Jacob Vestergaard håber nu på, at aftalen om makrellen kan medføre, at man hurtigt kommer videre med at få aftaler på plads vedrørende den atlanto-skandiske sild og blåhvillingen, som man havde resultatløse forhandlinger om i løbet af januar og februar. For Færøerne er det især vigtigt at få en aftale på plads vedr. silden, da det var den i marts 2013 unilateralt fastsatte færøske sildekvote, der førte til EU's sanktioner af Færøerne. Ifølge Jacob Vestergaard har han ikke fået noget løfte om, at sanktionerne bliver ophævet, hvis der bliver indgået en aftale om silden, og spørgsmålet har ikke på noget tidspunkt været oppe at vende under forhandlingerne.

Det er i år Island, der leder forhandlingerne om den atlanto-skandiske sild. Island har henvendt sig til kyststaterne og afventer nu en tilbagemelding vedr. fordelingen af totalkvoten for 2014. Færøerne fastsatte for 2013 en unilateral kvote for atlanto-skandisk sild på 105.000 tons, svarende til 17 pct. af totalkvoten. Det skete da Færøerne ikke kunne nå til enighed med de øvrige kyststater, dvs. Island, Norge, EU og Rusland, om en forhøjelse af den hidtidige kvote på 5,2 pct. Ifølge Kringvarp

Føroya (fra den 19. marts 2014) har Færøerne endnu ikke svaret på den islandske henvendelse, men den færøske situation er uændret ifølge den færøske forhandlingsleder Herluf Sigvaldsson.

Ifølge den færøske TV-avis fra den 18. marts 2014 kan færøske skibe se frem til igen at kunne lande deres fangst af makrel i Norge. Efter den nye aftale om makrelfiskeriet ser den norske fiskeriminister ikke længere nogen grund til at opretholde et forbud for færøske landinger af makrel til norske havne.

Direktøren i Foreningen Notskibe, der fisker de største mængder af de pelagiske fiskearter, nævnte under et nyligt debatmøde om makrelaftalen, at det nu er meget vigtigt at få en aftale om den atlanto-skandiske sild på plads, så EU's handelssanktioner ophæves. Nu hvor EU-markedet er lukket, er man meget afhængig af eksporten til lande i Østeuropa. En stor del af den færøske makrel eksporteres til Rusland og Ukraine, hvor den spændte situation mellem landene påvirker prisen i negativ retning. Færøerne eksporterede for ca. 600 mio. kr. til Rusland i 2013, heraf for ca. 500 mio. kr. makrel og sild, og for ca. 50 mio. kr. til Ukraine.

Voldgiftssagen mod EU kører videre

Uanset, at der nu er kommet en aftale på plads med EU og Norge om makrellen, kører den voldgiftssag videre, som Færøerne i august 2013 anlagde mod EU efter Havretskonventionens regler. Den 15. marts 2014 blev der afholdt det første møde ved voldgiftsretten, hvor det blev afgjort, hvad der skal ske resten af året. Den 15. juli skal Færøerne indgive sin processkrivelse, hvor Færøerne skal begrunde sin påstand om, at EU ikke har overholdt sin forhandlingspligt. Den 15. oktober skal EU aflevere sin processkrivelse, hvor EU skal redegøre for, hvorfor voldgiftsretten ikke har kompetence til at tage stilling i sagen. Der er planlagt retsmøde til den 11. november, hvor voldgiftsretten skal tage stilling til, om EU har ret i sin påstand om, at voldgiftsretten ikke kan tage stilling i sagen.

Aftalen om makrellen kan forøge markedsværdien med op imod 800 mio. kr.

Ifølge økonomen Hans Ellefsen, der har skrevet en ph.d.-afhandling om forvaltning af de pelagiske fiskerater i Nordatlanten, kan aftalen om makrellen få meget stor økonomisk betydning for Færøerne. Hans Ellefsen, der fungerede som taktisk rådgiver for den færøske delegation under makrelforhandlingerne, vurderer, at værdien af makrellen kan blive forøget med 800 mio. kr. i 2014 set i forhold til 2013, hvor værdien af makreleksporten beløb sig til 800 mio. kr. Det forudsætter dog, at EU's boykot ophæves og at Færøerne igen får adgang til det lukrative EU-marked. Han siger i en artikel i avisen Sosialurin fra den 14. marts 2014, at set lidt firkantet, giver makrelaftalen ca. samme mængde som sidste år, men den kan i princippet give dobbelt så høj pris pr. kilo. Adgangen til at fiske i hinandens farvande og bedre adgang til et åbent EU-marked kan/vil medvirke til, at man kan flytte fokus fra mængde til fokus på kvalitet og pris.

Fortsat udbygning af den pelagiske fiskeindustri på land

Med adgangen til EU-farvand og norsk farvand opstår også spørgsmålet, om det skal være et mål at få råvaren landet på Færøerne med henblik på indfrysning og forarbejdning. Der har de senere år været investeret betydeligt i en øget kapacitet på Færøerne, og der investeres fortsat i øget kapacitet. Der er blevet bygget en ny pelagisk fiskefabrik på Suderø for et par år siden, og der er desuden en fabrik i Kollafjørður til modtagelse og indfrysning af pelagisk fisk, men nu er der også en ny pelagisk fabrik på vej i Fuglafjørður.

Den nye fabrik i Fuglafjørður forventes at koste ca. 200 mio. kr., hvor de store investorer er to af rederierne inden for den pelagiske fiskeflåde samt Havsbrún. Havsbrún, der er en del af Bakkafrost-koncernen, producerer fiskefoder og fiskemel mv. i Fuglafjørður. De tre store investorer investerer i alt 50 mio. kr., mens andre mindre investorer, bl.a. fagforeninger og lokale virksomheder, sætter ca. 20 mio. kr. i den nye fabrik. Resten er finansieret ved låntagning. Det er meningen, at fabrikken skal starte op 1. juli 2014, og det forventes, at der fra starten vil blive tale om 80-100 nye arbejdspladser. De to rederier har ikke forpligtet sig til at lande deres fangst i Fuglafjørður, da den nye virksomhed skal virke på normale markedsvilkår og kunne tilbyde en konkurrencedygtig pris.

Gerhard Lognberg valgte Sambandspartiet

Lagtingsmedlem Gerhard Lognberg meddelte den 10. februar 2014, at han har meldt sig ind i Sambandspartiet og nu er en del af Sambandspartiets lagtingsgruppe. Gerhard Lognberg har været medlem af Lagtinget for Socialdemokratiet siden 2002 og har ved hvert valg til Lagtinget opnået et højt antal personlige stemmer, især på Sandø.

Gerhard Lognberg blev som en konsekvens af uroen omkring sagen om den påtænkte tunnel i privat regi mellem Eysturoy og Tórshavn ekskluderet af Socialdemokratiet (Javnaðarflokkurin) i starten af november 2013, jf. også Indberetning nr. 7/2013. Gerhard Lognberg valgte forud for eksklusionen at stemme imod et mistillidsvotum mod lagmanden fremsat af hans daværende partiformand, bl.a. med den begrundelse, at lagmanden var positiv stemt over for en undersøisk tunnel til Sandø. Gerhard Lognberg, der selv er bosiddende i Skopun på Sandø, hvor han også har været borgmester siden 1993, har i mange år kæmpet ihærdigt for at få en undersøisk tunnel til Sandø. Med det nye kompromis om to undersøiske tunneller, herunder den ene til Sandø, jf. afsnittet herom senere i denne Indberetning, ser det ud til, at en tunnel til Sandø ikke har så lange udsigter. Gerhard Lognberg er i øvrigt det første lagtingsmedlem nogensinde for Sambandspartiet på Sandø.

Sambandspartiet har nu 9 mandater i Lagtinget Sambandspartiet har dermed lige så mange mandater i Lagtinget som Folkeflokkun, der ellers blev det største parti målt på antal mandater i Lagtinget, efter af Janus Rein, der oprindeligt blev valgt i Lagtinget for Framsókn, i september 2013 meldte sig ind i Folkeflokkun.

Lisbeth Petersen, forhenværende formand for Sambandspartiet, har meldt sig ud af Sambandspartiet

Samme dag som Gerhard Lognberg meddelte, at han havde meldt sig ind i Sambandspartiet, kom det frem, at Lisbeth Petersen, der var formand for Sambandspartiet 2001-2004, havde meldt sig ud af Sambandspartiet.

Selv om Lisbeth Petersen ikke har været politisk aktiv de senere år, vakte det en del opmærksomhed, at netop Lisbeth Petersen meldte sig ud af partiet, for Lisbeth Petersen har i mange år været en central person i færøsk politik og i Sambandspartiet. Lisbeth Petersens farfar, Andras Samuelsen, var Sambandspartiets første formand, og han var med til at stifte partiet i 1906 og blev siden Færøernes første lagmand i 1948 efter at hjemmestyreløven var trådt i kraft. Lisbeth Petersen sad i perioden 1984-2000 i byrådet i Tórshavn, hvor hun også var borgmester 1992-1996, og i 1990 blev hun valgt til Lagtinget for Sambandspartiet, hvor hun sad indtil 2008. Lisbeth Petersen har desuden været et af de to færøske folketingsmedlemmer i perioden 2001-2005.

Lisbeth Petersen har som begrundelse for sin udmeldelse af partiet bl.a. anført, at hun er meget utilfreds med landsstyrets politik, som hun betegner som en katastrofe for Sambandspartiet. Hun mener, at partiet er gået bort fra sin sociale profil, og at Folkeflokket med Jørgen Niclasen i spidsen har fået for stor magt. Lisbeth Petersen siger, at hun savner en reaktion fra medlemmerne i partiet, som naturligvis gerne vil være loyale overfor partiet, men at det også kan blive for meget af det gode. Nyhedsportalen portal.fo nævnte i forbindelse med Lisbeth Petersens udmeldelse af Sambandspartiet, at flere unavngivne kilder i partiet til portal.fo har udtalt, at man i partiet især er utilfreds med partiformandens, dvs. lagmands Kaj Leo Holm Johannessens evigt kompromissøgende linje og bakken for Folkeflokket, og at hans håndtering af tunnelsagen og toldsagen, se nedenfor vedr. toldsagen, er tyngende for partiet. Endnu er ingen andre i partiet stået offentlig frem med kritikken, og der har ikke været bragt andre formandsemner i spil. På Sambandspartiets nyligt overståede landsmøde den 15. marts 2014 var der således heller ikke nogen ny formandskandidat og ikke nogen direkte kritik af formanden.

Toldsagen med Jørgen Niclasen ser ud til at være faldet til ro

I sagen om manglende afregning for told i det firma, hvor landsstyremedlem Jørgen Niclasen var direktør fra 1989, jf. Indberetning nr. 1/2014, ser det nu ud til, at der er faldet ro over sagen. Jørgen Niclasen afholdt den 17. januar 2014 et pressemøde på knap to timer, hvor han sammen med sin advokat redegjorde for sammenhængen i sagen. Ifølge avisen Sosialurin fra den 20. januar 2014 var det afgørende element i Jørgen Niclasens argumentation, at virksomheden P/F Niclasen, hvor Jørgen Niclasen blev direktør i 1989, frem til 1992 havde handlet som om virksomheden havde en toldkredit, og derfor gjorde som man plejede. I selskabet havde man ifølge Jørgen Niclasen ikke kendskab til, at toldkreditten var blevet opsagt i 1988. Toldmyndighederne havde i 1988 skriftligt meddelt Skipafelagið Føroyar, der stod for udlevering af varerne fra lageret til P/F Niclasen, at toldkreditten var opsagt. Det var P/F Niclasen, der selv administrerede lageret for Skipafelagið Føroyar.

Lagmand Kaj Leo Holm Johannessen udsendte den 19. januar 2014 en pressemeddelelse, hvor han meddelte, at han også efter pressemødet den 17. januar 2014 har tillid til Jørgen Niclasen. Sagen drejer sig ifølge lagmanden ikke om Jørgen Niclasens retlige eller politiske ansvar som landsstyremedlem for finansanliggender, og den er derfor ikke omfattet af lagmandens tilsynspligt ifølge den færøske styrelsesordning. Lagmanden henviser desuden til, at ”sagen er et spørgsmål om hans personlige baggrund for at bestride stillingen som landsstyremedlem. Sandheden er den, at Jørgen Niclasen siden toldsagen tre gange har været udpeget til landsstyret og af den færøske befolkning er valgt til Lagtinget seks gange. Med dette in mente, ville det være lidt besynderligt, hvis netop denne 20-25 år gamle toldsag nu skulle medføre, at Jørgen Niclasen mister sin landsstyrepost”.

Jørgen Niclasen har efterfølgende via sin advokat indgivet en klage over Kringvarp Føroyas dækning af sagen til det færøske medieankenævn. Ifølge klagen har Kringvarp Føroyas dækning af sagen været ærekrænkende og imod god medieskik.

Politisk forlig om en ny tunnelloøsning

Der har i de seneste mange Indberetninger været redegjort for projektet med – og uroen omkring – en mulig tunnelloøsning, der skal forbinde Eysturoy og Streymoy/Tórshavn. Sagen er nu foreløbig

endt med, at der er opnået enighed mellem alle partier om en løsning – en løsning der indebærer ikke én, men to tunneller.

Landsstyremanden for finansanliggender, Jørgen Niclasen (Folkeflokket), fremsatte den 12. februar 2014 et forslag til lagtingslov om oprettelse af et offentligt aktieselskab, der skal stå for anlæg og drift af to undervandstunneller: en tunnel mellem Eysturoy og Streymoy (Østerø-tunnellen) og en tunnel mellem Streymoy og Sandoy (Sandø-tunnellen). Landskassen sætter ifølge lovforslaget 400 mio. kr. i selskabet som offentlig aktiekapital. Det gøres via årlige bevillinger på finansloven frem til 2024. Derudover kan der ydes selskaber en årlig driftsstøtte på 10 mio. kr. om året til drift af Sandø-tunnellen. De 10 mio. kr. svarer nogenlunde til de driftsomkostninger, som landskassen i dag har af at opretholde færgeforbindingen til Sandø. Selskabet skal kunne optage lån, enten ved almindelig bankfinansiering, obligationer eller garantilån til finansiering af tunnelprojekterne.

Landsingeniøren på Færøerne (Landsverk) skønner, at Østerø-tunnellen vil koste godt 1 mia. kr. at anlægge, mens Sandø-tunnellen vil koste 865 mio. kr. Østerø-tunnellen kan ifølge undersøgelser af den forventede trafik gennem tunnellen finansieres ved brugerbetaling, mens det anses for usandsynligt, at Sandø-tunnellen kan finansieres ved brugerbetaling. Der bor i dag kun godt 1.200 personer på Sandø. Det er derfor planen, at brugerbetalingen fra Østerø-tunnellen skal være med til at finansiere Sandø-tunnellen. Derfor skal Østerø-tunnellen påbegyndes først, hvilket kan ske i 2016, hvorefter der vil være kørende gennem tunnellen i 2018. Når man er færdig med at bore Østerø-tunnellen, går man i gang med at bore Sandø-tunnellen, dog senest i 2018, hvorefter det vil være muligt at køre igennem tunnellen i 2020-21. Tunnellernes præcise linjeføringer er ikke fastlagt. Østerø-tunnellen vil blive ca. 9 km lang, og der forventes at køre ca. 6.000 biler igennem pr. døgn. Sandø-tunnellen vil blive lidt længere; nemlig 10,6 km og man forventer 350-400 biler igennem tunnellen pr. døgn.

Der har endnu ikke været forhandlinger om optagelse af lån til finansiering af tunnellerne. I forbindelse med fremsættelsen af lovforslaget er der vedlagt et notat fra Landsstyreområdet for finansanliggender vedr. finansieringen af tunnellerne. Landstyreområdet vurderer som udgangspunkt, at det nok bliver nødvendigt med en form for landskassegaranti for at kunne finansiere tunnellerne, hvis de lægges sammen i ét selskab. Det vurderes endvidere i notatet, at det vil være muligt at finansiere begge projekter i offentlig regi, uden at det påvirker landskassens kreditværdighed synderligt, selv med en offentlig garantistillelse.

Hans Gammeltoft-Hansen ny undersøgelsesleder i tunnelsagen

Som redegjort for i den foregående Indberetning måtte Lagtingets formand finde en ny undersøgelsesleder i tunnelsagen, hvor lagmandens og en nu forhenværende landstyremands roller skal undersøges, da den først udpegede undersøgelsesleder måtte trække sig, efter at der var rejst stor tvivl om, hvorvidt han var inhabil i sagen. Lagtingets formand har nu udpeget den nye undersøgelsesleder, og det blev Hans Gammeltoft-Hansen, der var Folketingets Ombudsmand i perioden 1987-2012. Hvor der var en del kritik vedr. valget af den første undersøgelsesleder, har der kun været ro omkring valget af Hans Gammeltoft-Hansen.

Stor stigning i antallet af færinger med arbejde i udlandet

Der blev i Indberetning nr. 2/2013 redegjort for, at et meget stort antal færinger optjener deres løn i udlandet; især i Danmark eller Norge. Målt i forhold til Færøernes BNP svarede de i udlandet optjente indkomster til 6,5 pct. i 2011 – eller i alt ca. 850 mio. kr. Til sammenligning udgjorde lønandelen fra danskere med arbejde i udlandet kun 0,4 pct. af Danmarks BNP.

Andelen af færinger med arbejde i udlandet er dog fortsat stigende og i 2012 havde de en samlet lønindkomst fra udlandet på ca. 1.025 mio. kr. - en stigning på hele 21 pct. Det svarer nu til 7,5 pct. af Færøernes BNP og knap 13 pct. af de samlede lønninger optjent på Færøerne og i udlandet. Der er ca. 2.000 færinger, der arbejder i udlandet, men er bosiddende på Færøerne. Det er ca. 8 pct. af den færøske arbejdsstyrke.

Tabel 1: Lønoverførsler til og fra Færøerne 2005-2012, mio. kr.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Indtægter	481,4	529,6	594,3	696,2	743,8	823,3	850,5	1.024,9
Udgifter	110,0	139,3	181,7	209,1	168,1	174,5	184,7	196,4
Balance	371,5	390,3	412,7	487,1	575,6	648,8	665,8	828,6

Kilde: Hagstova Føroya

Størstedelen af lønudgifterne på knap 200 mio. kr. er udbetalt via FAS-ordningen (Færøernes Internationale Skibsregister) eller via kulbrinteskatteloven.

Lønindkomsterne optjent i udlandet øger naturligvis husholdningernes forbrugsmuligheder og dermed mulighed for øget privat forbrug og efterspørgsel til gavn for den økonomiske udvikling. På den anden side er man fra de færøske myndigheders side også opmærksom på, at når så stor en andel af lønindkomsterne optjenes i udlandet, herunder en del i den danske DIS-ordning og den norske NIS-ordning, så går man også glip af store skatteindtægter fra disse indkomster. Det overvejes derfor, om man skal forsøge at genforhandle eller ændre de gældende dobbeltbeskatningsaftaler.

Ny rapport fra Færøernes Økonomiske Råd

Færøernes Økonomiske Råd (Búskaparráðið) offentliggjorde den 6. marts 2014 deres forårsrapport under overskriften *Ingen realvækst i økonomien*. Ifølge Rådet har lønudbetalingerne siden 2004 stort set været uændret målt i faste priser, hvilket er en udfordring, når det gælder om at få has på landskassens underskud og folkefrflytningen. Rådet gør endvidere opmærksom på, at en stor og stigende andel af færingeres lønindkomst udbetales via udenlandske skattesystemer, jf. også foregående afsnit om denne problemstilling.

Rådet lægger i sin rapport vægt på, at:

- 1) der stort set ikke er nogen real vækst i økonomien
- 2) landskassen fortsat har et underskud
- 3) opdrætsfisken tegner sig for en stadig større del af eksporten
- 4) øgede private investeringer og en mulig aftale om det pelagiske fiskeri kan bidrage til øget økonomisk vækst i 2014

En oversættelse af rapportens sammenfatning er vedlagt denne indberetning.

Færøernes eksport har for første gang rundet 6 mia. kr.

Færøernes Statistik har opgjort eksporten for hele 2013, jf. tabel 2. For første gang er værdien af den årlige eksport over 6 mia. kr., knap 600 mio. kr. højere end i 2012. Der er alt i alt tale om en stigning i eksporten på 10 pct., men for fiskeeksporten alene var stigningen endnu større, nemlig 750 mio. kr. eller 15 pct.

Tabel 2: Eksporten 2012-2013 fordelt på hovedgrupper, mio. kr. og ændring i pct.

	2012	2013	Ændring	Ændring i %
Bundfisk	1.269	1.189	-80	-6
Fladfisk	160	130	-30	-19
Opdrætsfisk	1.822	2.455	633	35
Pelagiske fisk	1.356	1.415	59	4
Skaldyr	145	100	-45	-31
Andre fisk og fiskeprodukter	262	477	216	82
Andre varer	173	195	22	13
Skibe	306	104	-202	-66
Eksporten i alt	5.493	6.065	571	10
Fiskeeksporten i alt	5.014	5.766	752	15

Kilde: Hagstova Føroya

Det var især opdrætsfisken, dvs. laks, som trak eksportværdien op i 2013. Mængdemæssigt blev der i 2013 eksporteret ca. det samme som i 2012, men værdien var væsentlig højere med en stigning på 35 pct. Alt i alt tegner de pelagiske fiskearter og opdrætsfisken sig for mere end 2/3 af den samlede fiskeeksport, hvor opdrætsfisken alene står for 43 pct. af fiskeeksporten.

Eksporten af de pelagiske fiskearter har været stærkt stigende de senere år, men der var stort set tale om samme eksportmængde i 2013 som året før, mens værdien af den pelagiske fiskeeksport et stegget med 4 pct. At der ikke har været tale om en mængdemæssig fremgang i eksporten af de pelagiske fiskearter trods større fangstmængder som følge af større unilateralt fastsatte kvoter for makrel og sild kan tyde på, at de færøske virksomheder har haft vanskeligt ved at få afsat den pelagiske fisk som følge af makrel- og sildestriden og deraf følgende EU-sanktioner mod Færøerne.

Tabel 2: Eksport af fisk 2012-2013 fordelt på hovedgrupper, tons

	2012	2013	Ændring	Ændring i %
Bundfisk	47.875	49.350	1.476	3
Fladfisk	4.560	4.211	-349	-8
Opdrætsfisk	59.091	58.903	-187	0
Pelagiske fisk	195.027	205.959	10.933	6
Skaldyr	11.379	4.332	-7.048	-62
Andre fisk og fiskeprodukter	38.411	69.059	30.648	80
Eksport af fisk i alt	356.342	391.815	35.473	10

Kilde: Hagstova Føroya

Landsstyret tilbagekøber de private aktier i Atlantic Airways

Landsstyret besluttede i 2006 at sælge 33 pct. af aktierne i Atlantic Airways til private investorer som led i en privatiseringsproces for de landsejede virksomheder. Nu, 8 år senere, har Lagtinget enstemmigt besluttet at købe aktierne tilbage fra de private investorer.

Efter at Magni Arge, selskabets administrerende direktør gennem 18 år, blev opsagt i november 2013, jf. Indberetning nr. 7/2013, har der været uro og debat omkring selskabets fremtidige ejerforhold og fremtidige koncept. Bestyrelsen i Atlantic Airways har vurderet, at den bedste løsning med henblik på at få arbejdsro fremover vil være, at landsstyret køber aktierne tilbage fra de private investorer. På den baggrund fremsatte landsstyremanden for erhvervsanliggender, Johan Dahl (Sambandspartiet), den 12. februar 2014 et forslag til lagtingslov om tilbagekøb af de privatejede aktier i Atlantic Airways. Da selskabet var børsnoteret i København og Reykjavík hastebehandlede Lagtinget forslaget og det blev vedtaget efter 3 behandlinger samme dag.

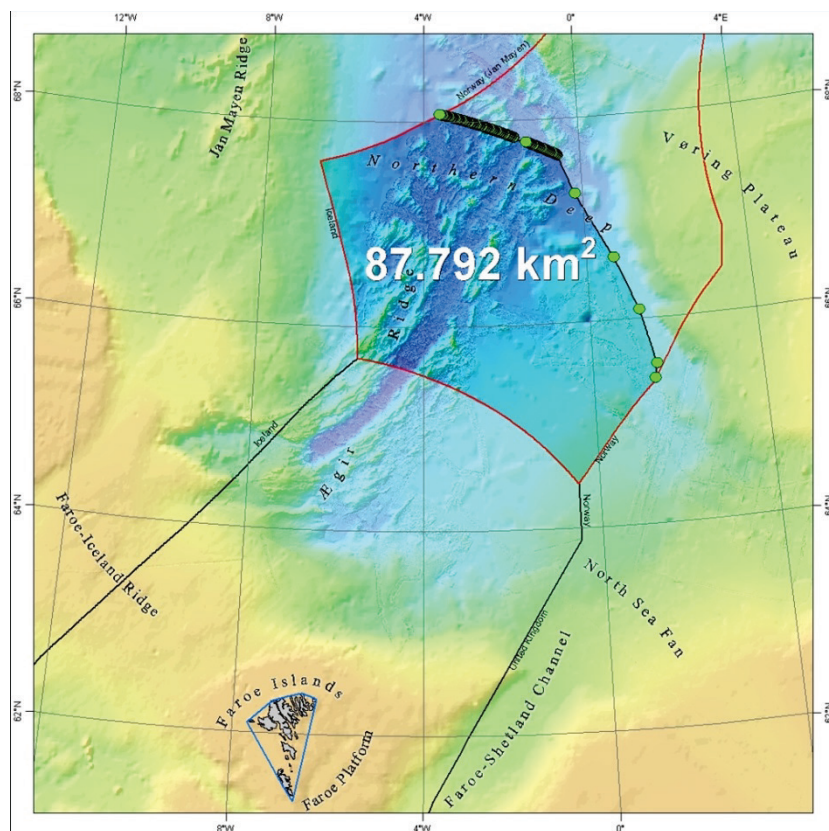
Ifølge lovforslaget skal aktierne købes tilbage til kurs 210, svarende til 71 mio. kr. Inden meddelelsen til børserne den 10. februar 2014 om det annoncerede tilbagekøb af aktierne blev aktierne handlet til kurs 140-150. Atlantic finansierer selv 30 mio. kr. af købet kontant og lånefinansierer resten.

Kontinentalsokkelkrav nord for Færøerne godkendt

Kommissionen for Kontinentalsoklens Grænser (CLCS) i New York har nu afsluttet behandlingen af den første af Rigsfællesskabets delsubmissioner med krav om rettigheder til kontinentalsokkel uden for 200 sømil. Dette skete ved udstedelse af en CLCS-rekommandation, der bekræfter den ydre grænse for kontinentalsoklen uden for 200 sømil som regeringen sammen med Færøernes landsstyre havde foreslået i den submission¹, som blev indleveret til De Forenede Nationers generalsekretær den 29. april 2009. CLCS anerkender nu adkomst til et havbundsområde, som dækker 87.792 kvadratkilometer uden for 200 sømilegrænsen nord for Færøerne. Se kortskitsen på næste side.

Der er overlappende krav i området over for Norge og Island. De tre stater aftalte dog allerede i 2006 en delingsformel, som skal anvendes ved den endelige grænsedragning, når alle tre submissioner er færdigbehandlede af CLCS. Behandlingen af Norges submission afsluttedes i 2009, og Islands forventes færdigbehandlet i indeværende år. Det vil hermed være muligt inden for en overskuelig tid endeligt at fastlægge kontinentalsoklens grænser i området.

¹ En submission er en præsentation af dokumentation som krævet i henhold til FN's Havretskonventions artikel 76 til en stats fastlæggelse af ydergrænsen for sin kontinentalsokkel uden for 200 sømil fra kysten.

Bakkafrost har præsenteret sit hidtil bedste regnskab

Opdrætsvirksomheden Bakkafrost, der ud over lakseopdræt også producerer fiskefoder og fiskeolie mv. på fabrikken i Fuglafjórður, præsterede sit hidtil bedste regnskab i 2013. Årets overskud blev 727 mio. kr. før skat og 589 mio. kr. efter skat. Der udloddes 220 mio. kr. i udbytte til aktionærerne. Det gode resultat kan især henføres til gode verdensmarkedspriser, da der mængdemæssigt var tale om et mindre fald. Bakkafrost afsætter ca. halvdelen af sin produktion inden for EU, over 20 pct. på det asiatiske marked og knap 20 pct. til USA. Resten sælges til lande i Østeuropa, men dette marked er dog på retur

Bakkafrost er i dag den største virksomhed med hovedsæde på Færøerne. Markedsværdien er ca. 4,4 mia. kr. Bakkafrost er den 8. største opdrætsvirksomhed på verdensplan.

BankNordiks regnskab for 2013

BankNordik præsenterede den 27. februar 2014 årsregnskabet for 2013. Banken kom ud af 2013 med et overskud på 114 mio. kr. før skat (mod 121 mio. kr. i 2012). Bankens egenkapital er ultimo 2013 på knap 2,2 mia. kr., udlåne beløber sig til 10,5 mia. kr. og indlån godt 12,2 mia. Egenkapitalen udgør 17,1 mia. kr. og solvensen var ultimo 2013 14,7 pct. Der udloddes 15 mio. kr. i udbytte til aktionærerne.

Bank Nordik havde i 2013 nedskrivninger på udlån på 147 mio. kr. - primært som følge af nedskrivninger på privatkunder og mindre erhvervs-kunder. Ifølge banken er efterspørgslen efter udlån stadig begrænset, og der er et betydeligt konkurrencepres på udlånsrenterne og dermed rentemarginalen. Banken vil fremadrettet arbejde videre med at reducere omkostningerne, der de senere år er reduceres med i alt 80 mio. kr.

Landsstyremedlemmet for kulturanliggender har uddelt kulturpriser

Bjørn Kalsø, landstyremedlem for kulturanliggender, uddelte den 15. januar 2014 Færøernes fornemste kulturpris ”Mentunarvirðisløn Landsins 2013” (Landets Kulturpris 2013). Det blev maleren og glaskunstneren Tróndur Patursson, der fik tildelt Landets Kulturpris på 150.000 kr.

”Heiðursgáva Landsins” (Landets hædersgave) blev tildelt læreren og forfatteren Ári Dahl, som gennem mange år har spillet en væsentlig rolle for den færøske litteratur som forfatter, oversætter og som forlægger. ”Heiðursgáva Landsins” er på 75.000 kr.

Forfatteren Trygvi Danielsen, der har udgivet sin første bog under titlen ”The Absent Silver King”, fik tildelt prisen for unge kunstnere. Prisen er på 50.000 kr.

Med venlig hilsen

Dan M. Knudsen